

שיתוף פעולה בהגנה

לויס קול. מירושניצ'נקו

כמובן, שעם מסירת המשימות ליחידותיו, קובע מפקד-הגדוד אף את יסודות שיתוף-הפעולה. ברם, לאחר הוצאת פקודת-המבצע נותרת בכ"ז שורה שלמה של שאלות, אשר בהיעדרם של דיונים או הוראות נוספים, תישארנה בלתי-ברורות למפקדי-הפלוגות, או אף בלתי-ידועות להם כלל. במצבים השונים של מעבר להגנה עשוי היקפן של הוראות אלה להשתנות. אך בכל המקרים הכרחי הוא לשאוף לכך כי מפקדי-הפלוגות והיחידות-המסופחות המסייעות יבהירו לעצמם את כונת מפקד הגדוד, המהנה קרימחה לניהולו של הקרב וכי יוכלו לתאר לעצמם בבירור כיצד תבוצע המשימה במצב הממשי שנתהווה.

כידוע, מארגן מפקד-הגדוד את שיתוף-הפעולה בהגנה לפי משימות. משימות אלה הן: א. החזקה בקו מוצבי-החזק * ומניעת גישה מן האויב אל קו המוצבים-הקדמיים של מערך-ההגנה; ב. הדיפת התקפותיו לפני הקו-הקדמי של ההגנה; ג. השמדת כוחות האויב שהבקיעו לתוך מערך-ההגנה. השינויים המתרחשים בטקטיקה — התקפת האויב הבאה

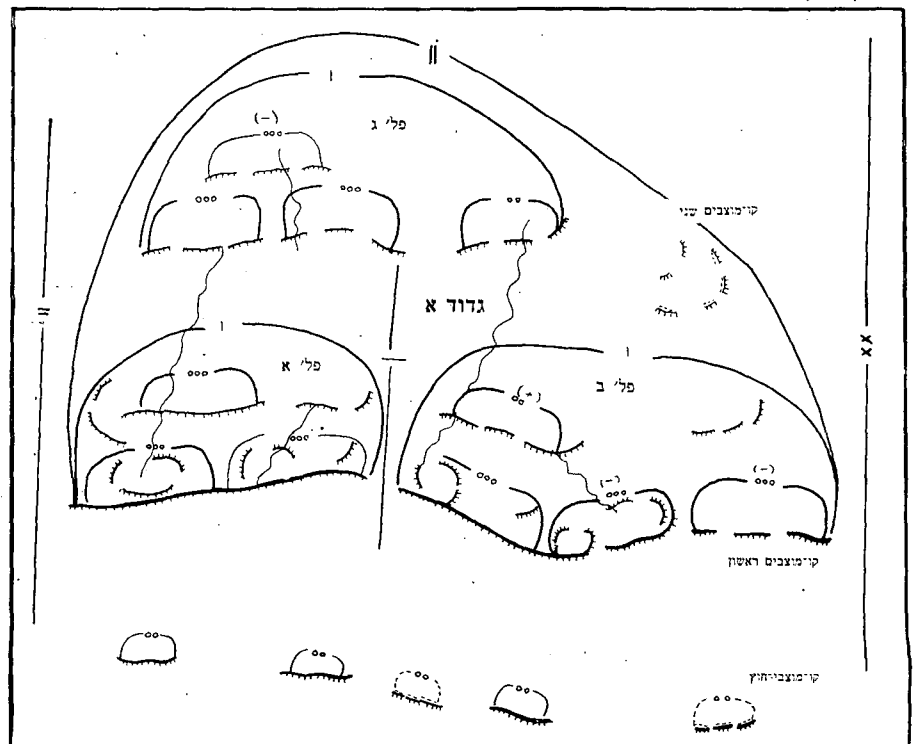
* כרגיל — במרחק של 1-3 ק"מ מקו המוצבים-הקדמיים — המערך

השימוש בנשק-גרעיני מגדיל בהרבה את אפשרויות הגדוד להשגת מטרות ההגנה. מאידך גיסא, לא מן הנמנע הוא כי גם האויב ינחית מהלומות בנשק-גרעיני וכימאי, דבר העלול לגרום לשיבוש מערכת האש והפיקוד.

בקרב בן-זמננו גדלה מידת העצמאות הננקטת בפעולותיהן של היחידות — ויצוין הדבר במיוחד לגבי פלוגות-הרובאים — שעה שנתונות הנן במאבק על החזקה באזורי-ההגנה שלהן. עתה נדרש מהן, כפי שלא נדרש מהן מעולם, לדעת לנהל קרב עקשני במצבי אגפים פתוחים ופערים במערכי-הקרב, ואף בתנאי-כיתור. בקשר לכך גובר ערך תיאומן המדויק של פעולות יחידות-המשנה של הגדוד בינן לבין עצמן ובינן לבין יחידות שכנות ויחידות-סיוע. שיתוף-הפעולה שאורגן כדבעי טרם תחילת הקרב — יאפשר ליחידות לפעול עצמאית אפילו במצבים של היעדר הוראות נוספות מצד מפקד-הגדוד.

עקב התקצרות הזמן שיעמוד לרשות ארגון ההגנה, נשמעת לעתים הדעה שיש לותר על ארגונו של שיתוף-הפעולה — ולהסתפק אך בהטלת משימות-קרב מפורטות-יותר על יחידות-המשנה.

שיתוף-הפעולה בהגנה — לפי משימות

קרא הסבר זה לפי הסדר: שלב א', שלב ב', שלב ג'.

שלב ג':

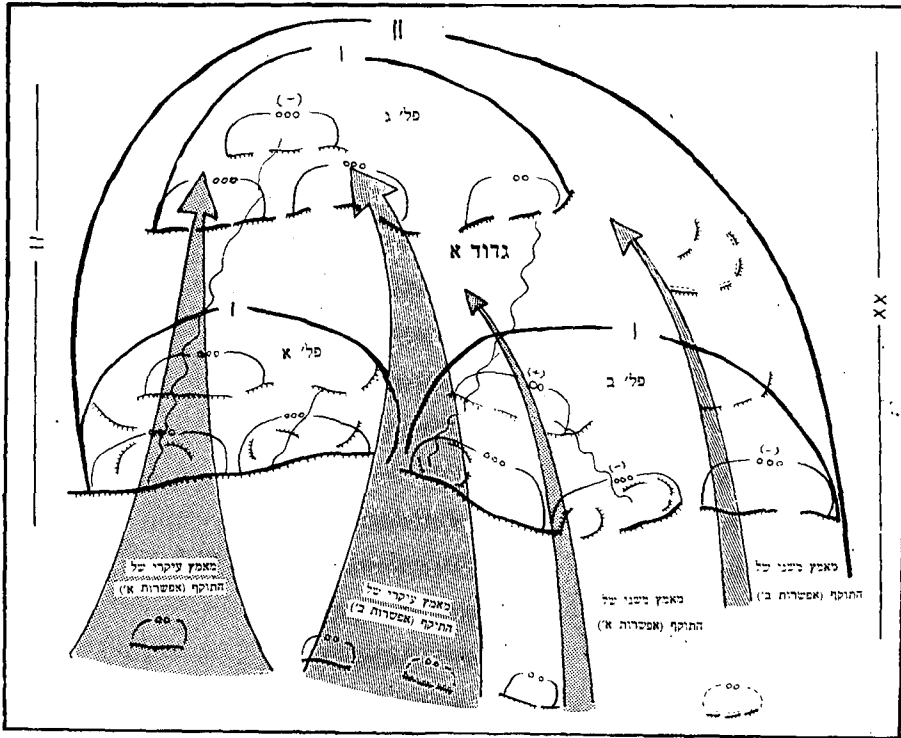
- השמדת כוחות אויב שהבקיעו לתוך מערך-ההגנה.
- תגבור קו-המוצבים הראשון.
- התקפת-נגד, לחיסול האויב שהצליח לפרוץ לעומק המערך.

שלב ב':

- הדיפת התקפות אויב לפני הקו-הקדמי של ההגנה.
- חיסול תוצאות המהלומה-הגרעינית של האויב.

שלב א':

- החזקה בקו-מוצבי-החזק — ומניעת גישה האויב אליו.
- הפגזה — לשיבוש התפרסותו של התוקף.
- לעתים — התקפה: בעקבות מהלומות-גרעיניות על שטחי-כינוס של האויב.

על-יסוד הערכת-המצב והאפשרויות הפתוחות בפני האויב מגדיר מפ' קד-הגדוד את השטחים החיוניים והמשניים שבגור-ההגנה — ול- עומתם את כיווני המאמץ העיקרי והמשני המשוועים של התוקף. בתכנית ההגנה, בה נכללים יסודות שיתוף-הפעולה, מפרט מפקד הגדוד את אופן ביצוע שיתוף-הפעולה על-ידי יחידות-המשנה ויחידות-הסיוע המסופחות. הוא עושה זאת לגבי כיווני המאמץ העיקרי והמשני המשוועים — לפי שלבי התפתחותה האפשרית של התקפת-האויב (כגון: א. האויב בשטחי היערכות; ב. האויב תוקף את קו-המוצבים-הקדמיים; ג. האויב פורץ לתוך מערך-ההגנה). כמרכן מצוין מפקד-הגדוד גם כיווני מאמץ-עיקרי ומאמץ-משני אלטרנטיביים (אפשריים) של הי- אויב — ומפרט גם לגביהם את הפעולות המוטלות על יחידות-המשנה ויחידות-הסיוע. פירושו של דבר, כי במציאות, נקבעת חלוקת בהתפתחות התקפת האויב (דהיינו — לפי משימות) — ושל הקטעים שחשיבותם עלולה להשתנות במהלכו (דהיינו — לפי כיוונים).

המטרה הכוללת של הפעולות עשויה לקבל הגדרות שונות — הכל לפי התנאים בהם מתבצע המעבר להגנה. בידוע הוא, כי הפעלת נשק-גרעיני-טילי מאפשרת להכשיל את התקפת האויב הנמצאת בשלב הכנתה או אף את זו שכבר החלה מתבצעת. ברור כי בשעת ארגון שיתוף-הפעולה-להגנה, בקובעו את מטרות-הפעולות — יהיה על מפקד-הגדוד להביא בחשבון קודם-כל את השפעתן של המהלומות בנשק זה. במיוחד עשויה מטרות זו להתבטא בשימוש בתוצאות המהלומות הגרעיניות-הטיליות, ובאש מכל כלי-הנשק שב-רשות הגדוד, לשם שיבוש התפרסותו של האויב, והתקפתו בקו מסוים אליו כבר הגיע.

במקרים רבים עשויות מהלומות גרעיניות-טיליות מרוכזות ליצור תנאים נוחים למיגורו הגמור של האויב המתקרב, או אף המתפרס להתקפה — ע"י הנחתת מהלומה עליו באזור שלפני קו המוצבים-הקדמיים של ההגנה. בתנאים כאלה עשויה אחת ממטרותיה של פעולת הגדוד להתבטא בהתקפה נמרצת בעקבות המהלומות הגרעיניות — תוך שיתוף-פעולה עם יחידות אחרות ועתודת המפקד-הממונה — לשם השלמת מיגורו של האויב באזור הגישות אל מערך-ההגנה. מפקד-הגדוד קובע את סדר מתן הסיוע-באש ליחידות המשנה, את אבטחת האגפים ואת הסידורים לפיתוח-הצלחה ע"י היחידות המבצעות את ההתקפה, אשר לאבטחת האגפים, יכול להתגלות הצורך בריכוז האש אל הכיוונים והקטעים הנתונים בסכנה — או בקידום חלק מהכוחות (או אף הגדוד כולו) על מנת שאפשר יהיה להתבסס ביעדים חשובים שנכבשו ולהחזיק בהם. פיתוח-ההצלחה — ניתן להגשימו הן לעומק והן לעבר האגפים. על יסוד כל השיקולים האלה

בעקבות מהלומות גרעיניות וכימיות; הגברת קצב התקדמותו מעומק מערכו; התפרסותו להסתערות מתוך-תנועה — מחיי-בים, לדעתנו, הבהרתה של תפיסה זו. שינויים אלה מכבידים על ארגון שיתוף-הפעולה, לשם גיהול הקרב עם היריב-התוקף לפני קו המוצבים-הקדמיים — ועושים לבלתי תכליתי את קיום שיתוף-הפעולה לגבי שתי המשימות הראשונות מבין השלוש אשר פורטו לעיל. שהרי ברגעים אלה יעסוק הגדוד, לפי מהותו של הענין, במילוייה של משימה אחת. הדיפת התקפת האויב, בעוד הלו נמצא לפני קו המוצבים-הקדמיים. וביצועה של משימה זו הרי שיתנהל כבר ההל-מאותו קו-רתוחם (מרוחק ככל-האפשר) שעדין יכולה להגיע האש-התכליתית של כלי-הנשק התקניים שבגדוד ושל אלה השייכים ליחידות-הסיוע. ברוב-זמן, במקביל להיאבקות זו, תתבצענה גם הפעולות לחיסול תוצאות התנפלותן הגרעינית והכימית של האויב. לפיכך, יש לקבוע כתוכנה של המשימה הראשונה, אשר לקראת מילוייה מתארגן שיתוף-הפעולה בגדוד עם עוברו להגנה, את הדיפת התקפתו של האויב לפני קו המוצבים-הקדמיים. מזה — ואת חיסול תוצאות ההתנפלות הגרעינית, מזה.

זאת. ועוד: בהתחשב באפשרות שהאויב יתקוף לפי מספר צירים מסתמן ההכרח כי שיתוף-הפעולה בהגנה יאורגן בגדוד לא רק לפי משימות, אלא גם לפי כיווני-ההתקפה אפשריים שונים.

על מפקד הגדוד לקבוע באופן ברור וחותר את מטרות פעולותיהן של יחידות-המשנה, בתחומיה של כל אחת ואחת מן המשימות. הדבר יאפשר למפקדי-הפלוגות להבהיר לעצמם ביתר-בירור מה, בעצם, רוצה מפקד-הגדוד להשיג.

מתוה מפקד־הגדוד את דרכי־הפעולה הצפויים האפשריים של יחידות־המשנה שלו. במקרים בהם לא תונחתנה מהלומות גרעיניות, יכולה מטרת הפעולות להצטמצם בגרימת פגיעות בטנקים וברגלים התוק־פים, ובמניעת הבקעתם אל עומק מתחם־ההגנה של הגדוד.

★

לאחר שקבע את מטרת פעולת הגדוד, מתאם מפקד־הגדוד את פעולות יחידות־המשנה שלו עם המהלומות הגרעיניות, בזכרו כי הנשק־הגרעיני הוא הגורם המכריע בהכחדת האויב התוקף. לשם כך שומה על מפקד הגדוד לציין מדויקות וברורות בשטח — או, באין אפשרות כזאת, על המפה — את נקודות־האפס ואת מידות העצמה של הפיצוצים הגרעיניים, שתוכננו להנחתה לפני חזית מתחם־הגדוד ובאגפיו, ואת טווחי־הפגיעה המשוערים שלהם בכוח־האדם, בכלי־הירי ובציוד הכבד — באלה הנמצאים מאחורי מחסה ובמק־לטים, ובאלה המצויים מחוץ להם והחשופים כליל. בהסתמך על נתונים אלה, נקבעים הצעדים והאמצעים למתן מחסה לחיילים, לכלי־הירי ולציוד־הכבד של המגן. כן נמסרים לידיעת כולם אותות־האזהרה שנקבעו. מאידך גיסא, ידיעת סדריו ותהליכיו של השימוש בנשק־הגרעיני — העלול להיות מופעל גם ע"י היריב — תשפיע השפעתה על מבנה ההגנה ועל תכנון מערכת האש והמכשולים וארגונה. כך, למשל: את מערכי־הקרב של היחידות ואת מערכת־האש במתחם־ההגנה יש לבנות מתוך חשבון המכיוון לכך שהאויב יאלץ לתקוף דרך האזורים בהם תוכננו המהלך־מות הגרעיניות, לצופף את תבניות־הקרב שלו — ועל־ידי כך ליצור תנאים „משתלמים“ להנחתה עליו ולהש־מדתו. למטרה זו יוצרים באזורי־ההגנה וברוחים שביני־הם — או באגפים — „שקי־אש“ (שטחי־הריגה). כדי להט־עות את האויב נתפסים בכ"ז השטחים האלה בגייסות ובכלי־ירי — אם גם באחוז קטן בלבד מתוך אלה. אף תכנית אש הארטילריה והמרגמות צריכה לסגל עצמה להשגת שאיפה זו. את החלקות שנועדו להנחתת אש־המגן ואש־הסכנה יש לקבוע באופן כזה שהן תקפנה, כבמשבצת, את האזורים שתוכננו להטלת מהלומות גרעיניות — במנען מן האויב, בריבזמן, להגיע באיך־מפריע אל קר־המוצבים־הקדמיים. אך יחד עם זאת, יש להביא בחשבון מראש גם את הצורך האפשרי בריכוז־האש, או בתמרון־אש, אל־עבר צירים צפויים אחרים של התקפת האויב.

אם הנחתת מהלומות גרעיניות לפני חזית מתחם־ההגנה של הגדוד ובאגפיו אינה כלולה בתכנית — כי אז מנהלים את הקרב עם האויב המתקדם — פרט לאמצעי־הלחימה של המפקדים־הממונים — מרגמות הגדוד וכן ארטילריה שסופ־חה אליו והארטילריה שבסיוע. בשעת קביעת המשימות לכלי־הארטילריה ולמרגמות — אין לחלק באופן שווה את גורות־האש שלהם על פני האזור שלפני חזית מערך־ההגנה של הגדוד. האש מתרכזת אל הכיוונים הצפויים־ביותר של התקפת הטנקים והרגלים של האויב, וכן אל „שקי־האש“. על מפקדי היחידות לדעת היטב את מקומן של החלקות שנועדו למשימות־אש אלו או אחרות — ואת אופן הקריאה למשימות־אש מסוימות.

הכושר לעמוד בפני מהלומות גרעיניות של האויב — זוהי הדרישה החשובה־ביותר הנדרשת מן ההגנה. אחת הדרכים להפחתת מידת ההיפגעות על־ידי נשק־גרעיני היא ההתקנה ההנדסית של אזורי־ההגנה. גם בענין זה נותן מפקד־הגדוד את הוראותיו. דרך שניה, חשובה לא־פחות, היא פיזור היחידות — אלא שחייבת היא להיות כפופה לדרישות מסוימות. כך, בשעת קביעת הגבולות למידת־הפיזור בהיערכות הפלוגות בתוך מתחם־הגדוד, יש להביא בחשבון את הצורך באבטחת הרוחים הנוצרים באש — ובראש־וראשונה באש נ"ט. לשם כך יש להציב את הכלים הנ"ט שבעמדות־האש באופן כזה שתיווצר רצועה של אש נ"ט רצופה לפני הפאה־הקדמית של הפלוגות שבדרג הרא־שון של ההגנה, ברוחים שבין הפלוגות, באגפי הגדוד, וברוחים שבין הגדוד לבין שכניו.

בקשר לכך יש להדגיש כי תכופות נכשלים המפקדים בשגיאה חמורה: כשמחלקים את כל הכלים הנ"ט בין הפלוגות ומטילים על מפקדיהן את האחריות לארגון אבטחת הרוחים והאגפים באמצעות אש. והרי מפקד־הגדוד, בהסיקו מסקנות מה„מזימה“ שקבע לעצמו לגבי ניהול הפעולות — הוא שצריך לתת בעצמו את ההוראות העקרוניות בענין מיקום הכלים הנ"ט ותכנון האש וארגונה, בהקדישו שימת־לב מיוחדת לאבטחת הרוחים והאגפים, וכן לתיאום־האש בינו לבין היחידות השכנות. על סמך הוראות אלו מטילים אח"כ מפקדי־הפלוגות משימות מפורטות וקונקרטיות על כל כלי־ארטילריה, טנק ותותח־מתנייע.

אבטחת הרוחים והאגפים מושגת גם ע"י הכנת־מראש של אש הארטילריה והמרגמות, התקנת מכשולים בתוך הרוחים וכן על־ידי תמרון מאורגן־מראש בגייסות ובאמצעים. באם קיימים רוחים ניכרים בין הגדוד לבין היחידות השכנות — יתכן שלפי החלטת המפקדות הממונות תתוכנן הנחתת מהלומות גרעיניות בהם בשעת־הצורך. לביצועו של תמרון בשעת־הצורך, נוהג מפקד־הגדוד להשאיר ברשותו חלק מן האמצעים הנ"ט — ובתוך זה מחלקת־טנקים אחת לפחות. כן מובא בחשבון מראש תמרון של פלוגת־הרובאים הנמ־צאת בדרג השני (בעתודה) או של חלק מכוחותיה.

יש לשאוף תמיד להטעות את האויב. בענין היערכותם ותנוחתם האמיתיות של כוחותיך ואמצעיך. ויש להתחשב אף בכך שאותם תנאים בשטח הנוחים להגנה — הם העלולים להוות את האזורים הצפויים למהלומות הגרעי־ניות של האויב. משום כך בשעת ארגון ההגנה יהיה זה תכליתי ליצור באזורים כאלה „שקי אש“, כשפלוגות של הדרג־הראשון נערכות באגפיו של ה„שק“. ברם, לגבי אזור „שק־האש“ מובא בחשבון גם תמרון הכוחות, לתפיסת עמדות בו (שהוכנו מראש) במקרה שלא תונחת עליו מהלומה־גרעינית.

★

את כוחותיה־העיקריים של פלוגת הדרג־השני של הגדוד אפשר לערוך באזורי־ההגנה המשני, הנמצא מחוץ לאזור המשוער של הנחתת המהלומה הגרעינית ע"י האויב. תכנית ההגנה מביאה בחשבון את האפשרות שבמהלך הקרב תקודם פלוגה זו אל אזורי־ההגנה העיקרי, כדי לתפוס בו עמדות

אם לא הונחתה עליו מהלומה גרעינית. על פלוגה זו להיות אף מוכנה לסתום פירצה הנוצרת במערך הכוחות של הדרג-הראשון של הגדוד.

בקבעו את סדר הפעולות שתנקטנה לחיסול תוצאותיה של התנפלות גרעינית — מסמן מפקד-הגדוד, בעצם, את הדרכים והאמצעים לארגון-מחדש של מערך-ההגנה של הגדוד לשם הדיפת הטנקים והרגלים התוקפים של האויב.

יתכן כי לשם חיסול תוצאות מהלומה-גרעינית של האויב בתחומי אזור-ההגנה של הגדוד יבצעו כוחותיו של המפקד-הממונה תמרון אל האזור שנפגע. מפקד-הגדוד מתאם אז את פעולות יחידות-המשנה שלו עם פעולותיהן של עתודות אלו. שהוקצו ע"י המפקד-הממונה, בצינו להללו בשטח קווי-התפרסות, משימות, גזרות אש; וכאשר אפשרי הדבר — את מגמות התקדמותן. כן מתכנן המפקד את ההוראות הנוצרות בדבר סדר ניהול עבודת-ההצלה בענין טיפול-תברואה, חלקי-לפחות, בחיילים וחיטוי-נגד-הקרינה של הנשק והציוד — ומעביר ליחידות.

★

לא פחות חשוב הוא לתאם את פעולותיהם של הכוחות והאמצעים השונים לקראת השמדתו של אויב, שהצליח להבקיע אל תוך מתחם-ההגנה של הגדוד או לתוך הפערים שבינו לבין היחידות השכנות. בתכנונו של תיאום כזה מובאים בחשבון הכיוונים המשוערים של חדירת הטנקים והרגלים — על יסוד שיקול-בענין קטעי-השטח העבירים

מפקד-הגדוד מתדרך מפקד-משנה

האויב לעומק ולעבר האגפים. אם בגזרת-ההגנה של הגדוד מביאה התכנית בחשבון עריכת התקפות-נגד באמצעות כוחותיהם של המפקדים-הממונים — שומה על יחידות הגדוד לפעול באופן כזה, אשר יסייע ליצירת תנאים הנחוצים לביצוע התקפות-הנגד האלו — לאחר-מכן אף להשתתפות בהן. במקרים מסוימים, שבהם נפגע האויב פגיעה מכרעת ע"י הנשק הגרעיני-הטילי באיזור הגישות אל מערך-ההגנה ולפני פאת-הקדמית של זה — אך למרות-זאת הצליחו כוחות קטנים של היריב להבקיע מכיוונים ידועים אל תוך מערך-ההגנה — במקרים אלה עשויה התקפת-הנגד להתבצע אף בכוחות הדרג השני (העתודה) של הגדוד. לשם השגת הצלחה בפעולות במקרה כזה, יש לסמן מראש את קווי-ההתפרסות של פלוגת הדרג-השני (העתודה) וכיווני התקפות-הנגד שלה, להכין ולארגן את הסיוע בשבילה באש הארטילריה והמרגמות, וכן להבהיר ולפרט את סדר ואופן השתתפותן של יחידות הדרג-הראשון של הגדוד בהתקפות-נגד אלו.

הצלחתה של כל התקפת-נגד מותנית, בראש-ווראשונה, בהשגת הפגיעה באויב באש. ולכן, בשעת ארגון שיתוף-הפעולה במטרת השמדתו של האויב שהצליח להבקיע לתוך המערך, חייב מפקד-הגדוד לציין לשם המשך-ההחזקה באיזה יעדים מוטל על היחידות-המגינות לרכז את מיטב מאמציהן — וכן באיזה תמרון-אש, ובאילו אמצעי-אש, הכרחי להשתמש בשביל ליצור צפיפות-אש גבוהה בכיוון התקפת-הנגד. בהתאם לקווי-ההתפרסות, וכיווני הפעולות, נקבעות משימותיהן של יחידות ארטילריה, מרגמות, טנקים ורגלים באבטחת התפרסותן של העתודות, וכן בהשתתפותן בהכנת-האש של התקפת-הנגד — ובביצוע התקפת-הנגד עצמה.

יכול לקרות כי בכיווני התקפות-הנגד תוכננו מהלומות-גרעיניות. בקשר לכך יהיה על מפקד-הגדוד להודיע לפקודיו על נקודת-האפס החזויה של המהלומה הגרעינית, על עצמתו של הפיצוץ וסוגו, וכן לודא את בטיחותן של יחידות-המשנה. כן נקבעות הדרכים כיצד לנצל את תוצאותיה של מהלומה-גרעינית — תוך שיתוף-פעולה עם העתודות המבצעות את התקפת-הנגד — לצורך השלמת מיגורו של האויב שהצליח לחדר אל תוך מערך-ההגנה.

הסתערות האויב התוקף בכוחות עדיפים, בעקבות מהלומות-תורה-גרעיניות, עלולה להביא לידי כך שיפרוץ דרך מתחם-ההגנה של הגדוד — או, באגפים, אף אל עומק מערך-ההגנה של הרגימנט (חטיבה) במגמה לעקוף ולכתר יחידות-משנה מסוימות. משום כך הכרחי לקבוע מראש, לקראת אפשרות כזו, את דרכי ניהול הקרב במצבי-כיתור, את ההיעזרות ההדדית והסיוע באש ליחידות אלו.

הקף עבודתו של מפקד-הגדוד בארגון שיתוף-הפעולה יכול להיות שונה — והוא תלוי בשאלה מהו הזמן העומד לרשותו ובתנאי-מצב אחרים. גם באורח-העבודה אסור שתשרור השגרתיות. ברם, זאת ניתן לומר: בכל מצבי הקרב — ארגון שיתוף-הפעולה בין יחידות-המשנה של הגדוד לבין יחידות-הסיוע והיחידות-השכנות, וקיומם-למעשה של שיתוף זה במהלך הקרב כולו — הסיים עיקרי-תפקידיהם של המפקד ומטהו.

ונות-הגישא ביותר, וכן האזורים הצפויים ביותר למהלומות גרעיניות של האויב.

המטרה העיקרית בתנאי קרב בעומק מערך-הגנתן מתבטאת כרגיל בהשמדת הטנקים והרגלים של התוקף — שהצליחו לפרוץ פנימה — באשם של כל האמצעים שלרשותו. לשם כך קובעים מראש את התמרון האפשרי באש ובאמצעות יחידות-משנה, תמרון אשר נועד להשגת המשך-ההחזקה ביעדים החשובים ביותר על-מנת למנוע את התפשטות